

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

з теми:

**СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ
КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»)**

Науковий керівник комплексної
випускної роботи д.е.н., професор Семенова В. Г.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Розділ Стратегічні напрямки зниження собівартості
продукції підприємства

Виконавець Олексюк Марина Вячеславівна
(П.І.Б. студента)

Науковий керівник д.е.н., проф Семенова В.Г.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Одеса 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Семенова В.Г.
_____ 2020 р.
“ ___ ” _____

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:
«Стратегічні напрямки зниження собівартості продукції підприємства»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки та управління
підприємництвом

Олексюк Марина Вячеславівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Валентина Григорівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Собівартість продукції як економічна категорія та її види	7
1.2 Фактори зниження собівартості продукції підприємства	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»»	
2.1 Характеристика господарської діяльності ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»»	20
2.2 Основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»».....	45
2.3 Рівень і динаміка собівартості продукції в ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»».....	58
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»».	
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

Актуальність дослідження. У системі показників, що характеризують ефективність виробництва, одне із провідних місць належить собівартості продукції. У ній як у синтетичному показнику відбиваються всі сторони виробничої й фінансово-господарської діяльності підприємства: рівень використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, якість роботи окремих працівників і керівництва в цілому.

Собівартість продукції (робіт, послуг) є одним з важливих узагальнювальних показників діяльності підприємства, що відображають ефективність використання ресурсів; результати впровадження нової техніки і прогресивної технології; вдосконалення організації праці, виробництва і управління.

Між собівартістю продукції і цінами на неї існує тісний взаємозв'язок. На базі собівартості будуються ціни. У свою чергу, ціни на засоби виробництва мають великий вплив на собівартість продукції, яка виготовляється з використанням цих засобів виробництва. Цей взаємозв'язок враховується при плануванні, аналізі собівартості продукції і встановленні цін на неї.

Визначення собівартості необхідно з багатьох причин, у тому числі для визначення рентабельності окремих видів продукції, послуг й виробництва в цілому, визначення оптових цін на продукцію та послуги, здійснення внутрішньовиробничого планування, визначення національного доходу в масштабах країни. Собівартість продукції – один з основних факторів формування прибутку. Якщо вона підвищилася, то за інших рівних умов розмір прибутку за цей період обов'язково зменшиться за рахунок цього фактора на таку ж величину. Між розмірами величини прибутку й собівартістю існує зворотньо-функціональна залежність. Чим менша собівартість, тим більший прибуток, і навпаки. Собівартість є однією з

основних частин господарської діяльності й відповідно одним з найважливіших елементів цього об'єкта управління.

У собівартості продукції (робіт, послуг) знаходять віддзеркалення: ефективність використання трудових ресурсів, матеріальних, фінансових ресурсів, впровадження нової техніки і технології, підвищення її якості продукції, вдосконалення організації виробництва, праці і управління. Рівень собівартості послуг підприємства відіграє найважливішу роль в економіці підприємства.

По-перше, зниження витрат на одиницю продукції дозволяє збільшити об'єм виробництва продукції при наявних ресурсах, забезпечити тим самим прискорення оборотності оборотних коштів.

По-друге, зниженні собівартості є істотним джерелом прибутковості виробництва.

По-третє, зменшення витрати матеріальних ресурсів в оброблювальних галузях сприяє економії капітальних вкладень в галузях добувної промисловості.

В-четвертих, зниження собівартості є реальною підставою для зниження оптових і роздрібних цін на більшості підприємств.

Важливість вищевикладених проблем, необхідність їх глибокого теоретичного дослідження і практичного обґрунтування для підприємств України обумовлює вибір теми роботи, мету, структуру та напрямки дослідження, обумовили її актуальність.

Метою роботи є розробка теоретичних положень і обґрунтування практичних рекомендацій щодо шляхів зниження собівартості реалізації продукції як інструменту підвищення рівня прибутковості підприємства ПАТ «Одескабель».

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення основних **завдань**:

- розглянути теоретичні засади формування собівартості на підприємстві та шляхи її зниження;

- здійснити аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Одескабель»;

- на основі проведеного аналізу виявити можливі резерви зниження собівартості;

- на основі виявлених можливих резервів зниження собівартості послуг підприємства запропонувати та обґрунтувати шляхи зниження собівартості послуг на підприємстві;

- розрахувати економічний ефект від реалізації розроблених заходів щодо зниження собівартості послуг підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ПАТ «Одескабель».

Предметом дослідження є витрати підприємства ПАТ «Одескабель» і шляхи їх зниження.

Методи дослідження: метод статистичного, теоретичного, факторного та фінансового аналізу, метод порівняння та абстрагування

Інформаційною базою дослідження є чинні нормативно-правові акти України щодо теми дослідження, підручники та учбові матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених за темою роботи, статистичні матеріали, дані обліку та звітності підприємства ПАТ «Одескабель» за 2017-2019 рр.

ВИСНОВКИ

В роботі нами було проведено дослідження щодо теоретико-методологічних засад визначення витрат підприємства. У першому розділі ми розглянули поняття витрат підприємства та їх сучасну різноманітну класифікацію, поняття собівартості та її види відповідно до чинного українського законодавства. Визначили резерви та шляхи зниження собівартості продукції підприємства з врахуванням специфіки досліджуваного підприємства.

У другому розділі нами була приведена загальна техніко-економічна характеристика діяльності ПАТ «Одескабель», також ми проаналізували витрати та собівартість послуг ПАТ «Одескабель».

В результаті проведеного дослідження можливо зробити такі висновки:

Обсяги реалізації в 2019 році в порівнянні з 2017 збільшилися на 11,25 %. Дані зміни відбуваються з орієнтиром на тенденції на ринку кабельної продукції. Повна собівартість реалізованої продукції за досліджуваний період збільшилась на 16,11 %.

Витрати на 1 грн. реалізованої збільшуються на 4,3 %. Збільшення середньорічної вартості основних фондів в період з 2017-2019 років склало 11,12% . Показник фондівіддачі у 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшився на 4,73 %. З погляду економічної теорії показник фондівіддачі визначає наскільки продуктивно працюють виробничі фонди підприємства, даний показник повинен збільшуватися. В ПАТ «Одескабель» спостерігається тенденція росту з 2017 року, це говорить про ефективність використання потужностей.

Розглядаючи трудові ресурси підприємства, робимо висновок. що спостерігається збільшення показника чисельності штатних працівників, не зважаючи на перехід до більш автоматизованого обладнання (на підприємстві здійснювався набір нових співробітників більш кваліфікованих). Так, фонд оплати праці збільшився з 129043 тис. грн. у 2017

році до 217604 тис. грн. у 2019 році. При цьому середньооблікова чисельність штатних працівників збільшилася на 12,98 %.

Значне збільшення фонду оплати праці привело до збільшення середньомісячної заробітної плати з 12137,23 грн. у 2017 р. до 18115,55 грн. у 2019, тобто на 49,26 %.

Продуктивність праці у 2019 р. в порівнянні з 2017 р. збільшилася на 0,07 %. Негативною тенденцією є перевищення темпів зростання середньомісячної заробітної плати на 1 працівника над темпами зростання продуктивності праці в ПАТ «Одескабель».

Аналіз сучасного стану ПАТ «Одескабель» показав, що на підприємстві йде процес збільшення випуску продукції, це свідчить про зростання обсягів замовлень на даному підприємстві (тобто йде зростання попиту на продукцію).

Проте протігом досліджуваного періоду суттєво збільшуються і витрати даного підприємства на випуск та реалізацію продукції.

Результати факторного аналізу показали, що за рахунок двох основних факторів – структури випуску продукції і собівартості одиниці продукції – витрати на 1 грн. товарної продукції зросли. Зменшення його відбулось за рахунок зростання цін на продукцію та за рахунок спільної дії факторів.

Результати аналізу, проведеного в даному параграфі кваліфікаційної роботи показують, що на підприємстві існує тенденція до збільшення витрат на виробництво продукції. Тому необхідно шукати резерви зниження собівартості продукції ПАТ «Одескабель».

Отримані результати щодо реалізації ресурсних заходів по зниженню собівартості продукції в ПАТ «Одескабель»:

1. Заключення договорів про співпрацю з компанією «ДТЕК Енерго»
2. Заміна постачальника комплектуючих виробів.

Сумарна економія собівартості складе 126 028,14 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарчий Кодекс України від 16.01. 2003 р.
2. Барулин С.В. Самофинансирование предприятий в условиях рыночной экономики // Финансы. - 2001. - №3 - С. 13-15].
3. Бланк И.А. Управление прибылью предприятия. –К.: «Наука», 2002.- 278 с.
4. Беннет Р. Секреты эффективного управления = Effective management.: Пер. с англ. – М.: ЛОРИ, 1999. – 216с.]:
5. Болюх М.А. Економічний аналіз : навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін. ; За ред. акад. АНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
6. Бондаренко Н.М., Устименко А.К. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2015. Вип. 11. Ч. 2. С. 51–54.
7. Бондар І.Ю., Пахомов В.І. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції. Навч. Посібник. – К.: Київ. Держ. Торг.-екон. Ун-т, 2000. – 65 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку / Ф.Ф. Бутинець, С.М. Лайчук, О.В. Олійник, М.М. Шигун. – Житомир : ПП «Рута». – 2002. – 591 с.
9. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 196 с.
10. Гордановская В.П. “Снижение себестоимости продукции в условиях интенсификации производства” – К.: Техника, 1990. – 153 с.
11. Горфинкель В. Я. “Снижение себестоимости продукции” - М.: Знание 1985. – 256 с.
12. Загородній А.Г. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – Львів, 2003 рік.- 267 с.
13. Занятковський О.П. Фінанси підприємства: навчальний посібник. –

К.: Наукова думка, 2003. – 216 с.

14.Карпінський Б.А., Герасименко О.В. Фінансова система. Київ: "Центр навчальної літератури", 2003, 184 с.

15.Крамаренко Г.О. Ціноутворення в умовах ринкових реформ. // Фінанси України. – 2005. - № 4. – с. 54-61.

16.Ковалев А.И., Привалов В.П. "Анализ финансового состояния предприятия", - М.: Центр экономики и маркетинга, 2000 г.

17.Ковалева А.М. Финансовый анализ - М.: Финансы и статистика, 1998 г.

18.Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. - 3-е изд., перераб. и доп. - Х.: Фактор, 2005. - 156 с.

19.Кравченко Л.И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле. Учебник. Мн.: Высшая школа, 2000.

20.Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве, торговле – М.: Экономика, 1994.

21.Курс экономики /под ред. Райзберга Б.А./М.:ИНФРА-М,1999.

22.Мелентьева В. Анализ рентабельности торговых предприятий // Аудитор. – 1999. - № 9 - 10.

23.Немчинов В.С. Общественная стоимость и плановая цена.М,1989, с.98.

24.“Новое в бухучете” - Вестник бухгалтера и аудитора Украины- 01.2000 №2 (70) с 12.

25.Осипов В. И. Экономика предприятия. Учебник. – Одесса: Маяк, 2005. – 724 с.

26. Орлов О.О. "Планирование деятельности промышленного предприятия" К. - 2002 г.

27.Орлов О.А., Рясных Е.Г. Маржинальная прибыль в экономических расчетах на промышленных предприятиях. К., 2003 г. – 126 с.

28.Павленко А., Пастухов А., Войчак А. “Концепция и организационно-

экономические принципы развития национального рынка Украины” - Экономика Украины, № 3 1994.

29.Партін В.О., Загородній А.Г.. Фінанси підприємства.: Навч. посібник. Л., 2003 р. – 214 с.

30.Ришар Ж.А. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия.М.:Аудит,2000.

31.Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия, - М, 2002. –704 с.

32.Сафронов Н.А. Экономика предприятия: Учебник/ Под ред. проф. НА. Сафронова. - М.: «Юристъ», 1998.-584 с.

33. Semenova V. Financial support for formation of intellectual capital of enterprises Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2018. - Том 1 (24). – С. 190-195.

34. Семенова В.Г. Використання моделей одного часового ряду для прогнозування економічних показників у сучасних умовах / В.Г. Семенова. К.Д. Семенова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2018. - Випуск 3 (26). – С. 334-341.

35. Семенова В.Г. Інноваційний розвиток підприємств в контексті диверсифікації діяльності. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць / За ред. М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 2-3 (70-71). С. 219-226..

36. Сергеев И.В. Экономика предприятия. М.:Финансы и статистика,2002.

37.Теория экономического анализа / под ред. Баканова М.И.,Шеремета А.Д./М.:Финансы и статистика,2002.

38.Филимоненков А.С. Финансы предприятия / Учебное пособие. - К.: Ника-центр, Эльга, 2002. - 280 с. 24.

39.Финансы предприятия: Учебник/ Руководитель авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддериогин. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с., ил.

40.Финансы: Учебник / В.М. Родионова, Ю.Я. Вавилов. - М., Финансы

и статистика, 2003. - 398 с.

41. Финансы. / Под ред. Дробозиной Л.А. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 2000.

42. Хеддервик К.Н. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятия. М.: Финансы и статистика, 1999.

43. Хотинская Г.И., Харитонова Т.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. М.: Дело и сервис, 2004.

44. Ген Р.Б. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник - К.: МАУП, 1998- 156 с.

45. Управління витратами: навч. Посіб. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін.; За заг. Ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.

46. Федоровский В.А. Анатомическая экономика современного предприятия. – Николаев: “Эолис”, 1996. -104с.

47. Чечевицина Л.Н. Экономический анализ: Учебное пособие. - Ростов н/Д: “Фенікс”, 2001. -448с.

48. Економічний аналіз. Збірник практичних завдань. Навч. посібник.// за ред. проф. О.П. Крижановської, А.В. Сосновського- Одеса, 2003. - 223с.

49. Економіка підприємства. Підручник.// за ред. С. Ф. Покропівного, К.: “Хвиля-Прес”- 2001. -358с.

50. Экономика предприятия. Учебник// под ред. проф. О.И. Волкова, М.: “Инфра - М”-2000. -520с.